

Tampereen kaupunki

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö (VN/30583/2023)

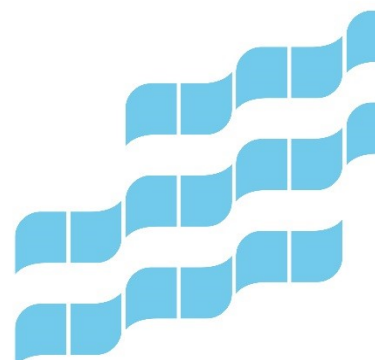
Tampereen kaupungin lausunto luonnokseen valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää kommentteja luonnokseen maaseutupoliittisesta selonteosta 15.8.2025 mennessä. Hallituksen on tarkoitus antaa selonteko eduskunnalle loppuvuodesta 2025.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti "laaditaan maaseutupoliittinen selonteko". Hallitusohjelmassa todetaan, että "suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Niiden tärkeys korostuu muuttuneessa turvallisuusympäristössä entisestään." Lisäksi todetaan, että "mahdollisuudet hyvään elämään, sen rakentamiseen ja kannattavaan yritystoimintaan maaseudulla edellyttävät toimia, jotka pohjautuvat alueiden vahvuuksiin ja ihmisten tarpeisiin. Hallitus näkee elinvoimaisen maaseudun elinehtona koko Suomen hyvinvoinnille."

Selonteko kytkeytyy hallitusohjelman eri kokonaisuuksiin, kansalliseen maaseutupolitiikkaan, EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision kokonaisuuteen sekä OECD:n maaseutupolitiikan periaatteisiin. Selonteon laadinnassa hyödynnetään hallitusohjelman mukaisia valmiita selontekoja, strategioita ja ohjelmia sekä huomioidaan samaan aikaan valmistelussa olevat muut selontekoon keskeisesti liittyvät strategiat ja ohjelmat.

Selonteolla kehitetään myös suomalaista maaseutupoliittista järjestelmää, joka on edelläkävijä ja kansainvälisesti ainutlaatuinen. Järjestyksessään kolmas maaseutupoliittinen selonteko laaditaan postnormaalissa ajassa, jota kehystää yhtäaikaiset muutokset esimerkiksi väestörakenteeseen, puhtaan ja digitaaliseen siirtymään, kestävyysmurrokseen sekä kriiseihin liittyen (ilmasto, talous, pandemia, sota, energia). Kaupunkien ja maaseutualueiden välinen keskinäisriippuvuus (ekosysteemipalvelut, ruoka ja vesi, puhdas energia, monipaikkaisuus) on korostunut kriisien myötä, mutta kuntien ja alueiden eriytymiskehitys jatkuu. Eriarvoisuus ihmisten välillä lisääntyy yhä enemmän maantieteen perusteella, kuten myös elinkeinojen kehitysmahdollisuudet. Keskustelu alueiden erivertaisuudesta rakenteissa, mielikuvissa ja kokemuksissa (kts. Kauppinen 2020) on ajankohtainen.

Tavoitteet

Selonteon tarkoituksena on täsmentää tavoitteet ja poikkihallinnolliset toimet erilaisten maaseutu- ja saaristoalueiden elinvoiman uudistumiselle, asuttavuuden, palveluiden, infrastruktuurin, yrittäjyyden, kansalaistoiminnan edellytyksille sekä suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden vahvistamiselle. Samalla selonteko määrittelee valtioneuvoston pitkän aikavälin maaseutuvision.

Selonteolla parannetaan politiikan johdonmukaisuutta ja osuvuutta maaseutu- ja saaristoalueilla sekä edistetään paikkaperustaisen politiikan ja kehittämisen toteuttamista.

Selonteon valmistelua ovat ohjanneet poikkihallinnollinen ohjausryhmä ja sihteeristö, joissa ovat edustajat seuraavista ministeriöistä: LVM, MMM, OKM, PLM, SM, STM, TEM, VM ja YM. Selonteon valmistelua on tukenut maaseutupolitiikan neuvosto (MANE) sekä harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä (HARVA) ja saaristoasiain neuvottelukunta (SANK).

1. Yleiset huomiot

- Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää?

Tampereen kaupungin näkemys on, että selonteossa on käsitelty maaseutuympäristöä kattavasti. Erilaisten maaseutualueiden kansallinen luokittelu harvaan asutuksi maaseudeksi, ydinmaaseudeksi, maaseudun paikalliskeskukseksi ja kaupunkien läheiseksi maaseudeksi, on hyvä jäsennys käsitellä erilaisia maaseutualueita. Edellä mainittu luokittelu antaa myös paremman mahdollisuuden tarkastella asioita keskittymällä alueellisiin erityispiirteisiin. Tampereen kaupungin maaseutualueet muodostuvat kaupungin läheisestä maaseudusta ja ydinmaaseutu tyyppisistä alueista. Nämä alueet sijaitsevat Tampereella Teiskossa.

2. Maaseutupoliittinen suunnittelujärjestelmä

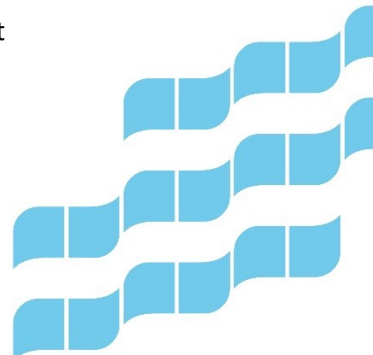
- Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Tampereen kaupungin näkemys on, että keskeiseen tilannekuvaan liittyvät haasteet, jotka kytkeytyvät väestömuutokseen, maahanmuuttoon, innovaatiotarpeisiin sekä nuoremman väestön oleelliseen rooliin maaseudulla pysymisessä, on tunnistettu.

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks

- Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituks (24 kpl) olennaiset?

Tampereen kaupungin kannalta olennaisimmat poikkihallinnolliset tavoitteet ovat digitaalisen ja fyysisen saavutettavuuden ajantasaistaminen, talouden

uudistumista tukevien rakenteiden vahvistaminen sekä toimintaedellytyksien, luottamuksen ja tulevaisuuskon voimistaminen.

Digitaalinen saavutettavuus on elintärkeää Teiskon kaltaisen, kaupungin läheisen maaseudun tulevaisuuden kannalta. Digitaaliset yhteydet ovat asumisen, liiketoiminnan ja investointien kannalta välttämättömyys ja seudun kilpailuetu. Ilman digitaalisia yhteyksiä esimerkiksi monipaikkainen työ ei ole mahdollista edes kaupungin läheisyydessä.

Tampereen alueella innovaatiokyvykkyyden kehittäminen on yksi olennaisimmista tavoitteista. Innovaatiokyvykkyyden kehittämistä alueella edistää erityisesti kaupungin korkeakoulu- ja startup-verkoston läheisyys. Maaseutualue pysyy elinvoimaisena, mikäli sinne kyetään synnyttämään uutta liiketoimintaa, erityisesti palveluiden muodossa.

Ilman tulevaisuuskhoa maaseutua on mahdotonta pitää elinvoimaisena. Luottamusta siihen, että maaseudulla kyetään elämään ja harjoittamaan liiketoimintaa, pystytään lisäämään muun muassa sillä, että valtio toteuttaa näkyviä toimintaedellytysten säilymiseen johtavia toimenpiteitä. Luottamusta edistävät muun muassa dataverkkojen kattavuus, luotettavuus ja korkea laatu, tieverkoston kunnossapito sekä julkisen liikenteen kohtuullinen palvelutarjonta.

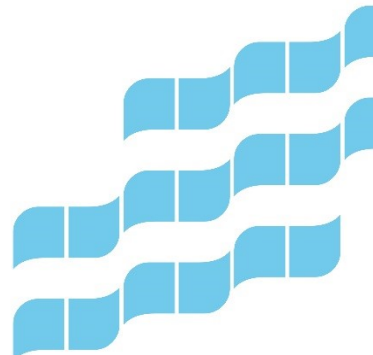
Kun Microsoft lopetti toimintonsa Suomessa, he tarjosivat yrittäjyyteen lähteville rahoituksen, joka käytännössä takasi yrittäjälle vähintään vuoden tulotason. Tämä rahoitus aiheutti selvän piikin uusien startup-yritysten syntyyn Suomessa. Voisiko elinkelpoisille ideoille rakentaa tällaista ”grant-mallia”, uuden yrittäjyyden synnyttämiseen maaseutualueille? Malli voisi kannustaa erityisesti nuoria uuden liiketoiminnan kehittämiseen maaseutualueilla.

Maaseutupoliittisen selonteon kehittämissuosituksena on osaamisen ja työvoiman haasteiden ratkominen kokonaisvaltaisilla ja poikkihallinnollisilla ja sektorit ylittävillä toimilla. Työvoiman saatavuus voi maaseutualueilla muodostua haasteeksi erityisesti uuden liiketoiminnan synnyttämisessä, ellei maaseutu kuulu ns. kaupunkien läheiseen maaseutuun. Ilman kohtuulliselta etäisyydeltä löytyvää potentiaalista työvoimaa ja etätömahdollisuuksia uusien työvoimavaltaisten yritysten syntyminen maaseutualueille saattaa olla hyvin vaikeaa. Maaseutualueille sopii kenties parhaiten esimerkiksi startup-tyyppisten vihreään siirtymään ja resurssiomavaraisuuteen liittyvät liiketoiminnat.

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

- Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan nykytilanne on kuvattu selonteossa hyvin ja muutostekijät on tunnistettu. Olennaisena asiana voisi nostaa esiin innovoinnin roolin uuden yrittäjyyden synnyttäjänä ja erityisesti nuoren väestön osuuden tässä prosessissa. Nuori väestö on avainasemassa maaseudun elinvoiman ylläpitämisessä. Tampereen alueella tähän on hyvät edellytykset, koska yrittäjyyttä tukevia toimintoja on saatavilla kaupungin palveluina ja etäisyys ydinkaupungin palveluihin on kohtuullinen.

Lisätietoja:

Timo Antikainen
elinkeinojohtaja
Tampereen kaupunki
050 321 1279
etunimi.sukunimi@tampere.fi

